تأثیر آموزش جنسی بر سلامت خانواده در بین دانشجویان دانشگاه علوم یزشکی مازندران

قهرمان محمودي ٔ - رمضان حسنزاده ٔ - کیومرث نیاز آذری ً

چکیده

زمینه و هدف: آموزش جنسی می تواند در کسب اطلاعات و اندیشه ها و مهارتها به افراد کمک کند. در جوامع امروزی زندگی انسانها در تمامی ابعاد دستخوش تغییرات سریع و شگرفی شده است. ازدواج، زندگی زناشویی و جنسی نیز از این قاعده مستثنی نیست. آموزش جنسی فرصت یادگیری مسائل جنسی و جلوگیری از بروز برخی مشکلات را فراهم می کند. افراد به دلایل متعدد از جمله شناخت ناکافی از یکدیگر، مسائل جنسی و زندگی مشترک مسائل و مشکلاتی را تجربه می کنند.

آموزش جنسی به افراد اطلاعات و آگاهیهای جنسی لازم برای ایجاد هدف مشترک و ارضای نیازها و تعادل در زندگی فردی و خانوادگی و اجتماعی می دهد. مطالعه تأثیر آموزش جنسی در پیشگیری از اختلالات جنسی، رفتار جنسی سالم، رفتار بهداشتی، بهداشت روانی، سلامت خانواده و هویت یابی جنسی مناسب از اهداف تحقیق حاضر است.

روش تحقیق: روش تحقیق نیمه تجربی از نوع طرح تحقیق پس آزمون با یک گروه است. نمونه آماری تحقیق (78) نفر (87) نفر پسر) از دانشجویان هستند که به شیوه نمونه گیری تصادفی طبقه ای انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده ها پرسشنامه بر اساس مقیاس پنج درجه ای لیکرت بود. پایایی ابزار با روش آلفای کرونباخ (38) محاسبه شد.

یافته ها: در تحقیق حاضر شش فرضیه آزمون شد. نتایج نشان داد: 1- آموزش جنسی بر رفتار بهداشتی مؤثر است $p<\cdot/\cdot\cdot\cdot$ p>0 و $p<\cdot/\cdot\cdot\cdot$ آموزش جنسی در رفتار جنسی سالم مؤثر است p>0 و p>0 آموزش جنسی در رفتار جنسی سالم مؤثر است p>0 و p>0 و جنسی در بهداشت روانی و پیشگیری از اختلالات جنسی مؤثراست p>0 و p>0 و p>0 آموزش جنسی در سویت یابی جنسی مناسب مؤثر است p>0 و p>0

نتیجه گیری: از آموزش جنسی می توان برای پیشگیری از اختلالات جنسی، بهداشت روانی، رفتار بهداشتی و هویت جنسی مناسب جهت اقشار مختلف جامعه خصوصاً جوانان استفاده نمود.

كليد واژهها: أموزش جنسى؛ سلامت خانواده؛ دانشجويان

افقدانش؛ مجله دانشکده علومپزشکی و خدمات بهداشتی درمانی گناباد (دوره۱۳؛ شماره ۲؛ تابستان سال ۱۳۸۶) دریافت:۱۳۸۶/۱۰/۲۳ اصلاح نهایی: ۱۳۸۶/۱۰/۴۳ پذیرش:۱۳۸۶/۱۰/۲۳

آدرس: ساری – امیرمازندرانی – دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساری – گروه پرستاری

نویسنده مسؤول؛ دانشجوی دکتری تخصصی (Ph.D)- عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساری

تلفن: ۱۵۱۲۲۶۶۴۱۱ نمابر: ۲۲۶۸۱۱۲ پست الکترونیکی: ghahraman48@yahoo.com

۲ دکتری روانشناسی عمومی، عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساری

[&]quot; دکتری مدیریت آموزشی، استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساری

مقدمه

آموزش جنسی میک فرآیند طولانی است که از طریق آن افراد اطلاعات و دانش لازم در مورد مسائل جنسی را کسب می کنند و نگرشها، عقاید و ارزشهای خودشان را تشکیل می دهند. آموزش جنسی فرآیندی است که به رشد جنسی آسالم، بهداشت زناشویی، روابط بین فردی، عاطفه، نزدیکی، تصور بدنی و نقشهای جنسیتی کمک می کند. آموزش جنسی به همه ابعاد جنسیت مانند ابعاد زیستی، فرهنگی - اجتماعی، روان شناختی و مذهبی توجه می کند. آموزش جنسی هم به حوزه شناختی (اطلاعات و دانش)، هم به حوزه عاطفی (احساسات، ارزشها و نگرشها) و هم به حوزه رفتاری (مهارتهای ارتباطی و تصمیم گیری) مربوط می شود (۱).

آموزش جنسی کودکان، نوجوانان و جوانان یک جنبه حساس و با اهمیت از یادگیری شان است. آموزش جنسی کسب آگاهی در مورد کالبدشناسی و فیزیولوژی بدن انسان، اعمال جنسی، تولید مثل و زندگی خانوادگی، پیشگیری از اختلالات جنسی ‡ و حاملگی ناخواسته و موضوعاتی از این قبیل است (۲).

بر اساس گزارش سازمان جهانی بهداشت $^{\$}$ برنامههای آموزش جنسی هم برای افرادی که هنوز فعالیت جنسی خود را آغاز نکردهاند و هم برای افرادی که فعالیت جنسی خود را آغاز کردهاند یک نیاز به حساب میآید. آموزش جنسی جامع ** هم تعداد زایمانهای ناخواسته و برنامه ریزی نشده را کاهش می دهد و هم مانع بیماری هایی را که از طریق فعالیت جنسی و روابط نزدیک جنسی منتقل شده می گردد. در مورد محتوی برنامه آموزش جنسی جامع باید شش محور مورد بحث قرار گیرد:

۱- رشد انسان که شامل کالبدشناسی تولید مثل و فیزیولوژی انسانی است. ۲- روابط که شامل رابطه با خانواده و دوستان و روابط نزدیک زناشویی است. ۳- مهارتهای فردی که شامل ارزشها، تصمیم گیری، ارتباطات و مذاکره با دیگران است. ۴- رفتار جنسی †† که شامل تمایل و اجتناب از روابط جنسی است. ۵-

سلامت و بهداشت جنسی^{‡‡} که شامل روشهای پیشگیری از حاملگی، پیشگیری از HIV، سوء استفاده جنسی و بیماریهای منتقله جنسی^{§§} است. ۶- فرهنگ و اجتماع که شامل نقشهای جنسیتی، جنسیت و مذهب است (۱۸و۳).

چون بسیاری از مرگ و میرها، بیماریها و نابهنجاری های جنسی در مادران و کودکان قابل پیشگیری است و بسیاری از اختلالات به دلیل عدم آگاهی مادران در زمینه های مختلف بهداشتی زنان رخ می دهد، لذا عدم آگاهی مادران از مسائل جنسی قبل، حین و پس از زایمان، مراقبت از کودک و تنظیم خانواده مشکلی است که عوارض آن به طور مستقیم در رشد و توسعه هر کشوری تأثیر می گذارد (۴). پژوهشهای انجام شده نشان می دهد که بین سن و میزان آگاهی مادران از مسائل بهداشتی قبل از بارداری و پس از زایمان ارتباط معنی داری وجود دارد، ولی این ارتباط در مورد مسائل حین بارداری وجود نداشت. تحقیقات نشان داده است که بین تحصیلات و میزان آگاهی از مسائل بهداشتی قبل از بارداری، حین بارداری و پس از زایمان و تنظیم خانواده ارتباط وجود دارد (2و0و1). برنامه های آموزش جنسی و تنظیم خانواده *** از جمله مباحثی است که به منظور بالا بردن آگاهی و دانش عمومی در مورد بهداشت خانواده و کاهش مسائل جنسی در تمام سطوح اجتماع مطرح شده و طبیعی است که نحوه آموزش جنسی و تنظیم خانواده به میزان آگاهی و دانش هر گروه اجتماعی خاص بستگی دارد. آموزش در مدرسه، دانشگاه و کارخانه از نظر محتوا و قالب متفاوت خواهد بود. آموزش در دانشگاه و برای دانشجویان در رشتههای مختلف، آموزش مهم تلقی میشود. زیرا این گروه مى توانند انتقال دهنده و آموزش دهنده روشها و مهارتها به افراد ديگر جامعه به حساب آيند (۷). هدف آموزش جنسي تأمين رفتارهای بهداشتی در جهت حفظ سلامت افراد جامعه و مقابله با مسائل جنسی و بیماریهای منتقله از طریق روابط جنسی است (۱۱و۱۰و۹و۸).

اثر آموزش جنسی و تنظیم خانواده در سلامت زنان نقش تعیین کنندهای ایفا می کند. این آموزش در زنان از طریق زیر می تواند مؤثر باشد: ۱- پرهیز از بارداری ناخواسته که هدف اساسی

sex education

sexual development

[‡]sexual disorders

[§] WHO

comprehensive

^{††} sexual behavior

^{‡‡} sexual health

^{\$\\$} sexually transmitted diseases (STD5)
***Family planning

آموزش جنسی تلقی می شود. ۲- محدود کردن تعداد کودکان و فاصله گذاری مناسب بین آنها (۱۲). آموزش جنسی باید به افراد کمک کند تا با رعایت اصول بهداشتی به فعالیت جنسی پرداخته و از رفتارهای خطردار* اجتناب کرده و در حفظ سلامت روانی و جسمانی خود تلاش کنند. این آموزشها هم برای افراد کم تجربه یا فاقد تجربه مانند کودکان و نوجوانان و هم برای افراد با تجربه مانند کودکان و نوجوانان و هم برای افراد با تجربه مانند نان و مردان ازدواج کرده و بزرگسال مفید است. طبیعی است که فقدان اطلاعات یا اطلاعات غلط در مورد مسائل جنسی خطر ایجاد انواع اختلالات جنسی، رفتارهای پرخطر، بیماریهای مقاربتی، کاهش لذت جنسی، حاملگی ناخواسته و مسائل خانوادگی و زناشویی را افزایش می دهد. به هر حال، مطالعات متعدد اثربخشی آموزشهای جنسی و تنظیم خانواده را ثابت کرده اند (۱۶–۱۳).

بارون و برن † و ریس و هرز † خاطر نشان می کنند که نوجوانان و جوانان به اطلاعات دقیق و مناسب در مورد مسائل جنسی احتیاج دارند. در زمینه آموزش جنسی باید به قالبهای فرهنگی و نگرشهای اجتماعی افراد توجه کرد. آموزش در این زمینه باید متناسب با سن، شرایط فرهنگی – اجتماعی و جنسیت افراد ارائه گردد (۱۹). در زمینه آموزش جنسی فرآیندهای شناختی و میزان درک و فهم افراد می تواند در اجتناب از رفتارهای پرخطر اهمیت داشته باشد. افرادی که از توانایی شناختی بالاتری برخوردارند تدابیر بهداشتی بهتری را برای جلوگیری از مشکلات بخنسی اتخاذ می کنند (۲۰). آموزشهای جنسی باید به موقع و به طور گسترده، دقیق و مناسب ارایه شوند. آموزش جنسی و تنظیم خانواده به افراد کمک می کند تا در مورد بچه داری، روابط جنسی و خانواده به افراد کمک می کند تا در مورد بچه داری، روابط جنسی و آمیزشی، آمادگی برای انجام وظایف پدری و مادری، زمینه های مستعدکننده بیماریهای جنسی و مسائل زناشویی اطلاعات لازم را کسب کنند (۱۵،۱۷).

در جوامع امروزی زندگی انسانها در تمامی ابعاد دستخوش تغییرات سریع و شگرفی شده است. ازدواج، زندگی زناشویی و جنسی نیز از این قاعده مستثنی نیست. آموزش جنسی فرصت یادگیری مسائل جنسی و جلوگیری از بروز برخی مشکلات را فراهم می کند. افراد به دلایل متعدد از جمله شناخت ناکافی از یکدیگر و

از مسائل جنسی و زندگی مشترک مشکلات متعددی را تجربه می کنند. آموزش جنسی و تنظیم خانواده می تواند در کسب اطلاعات و اندیشه ها و مهارتها به افراد کمک کند. آموزش جنسی به افراد اطلاعات و آگاهی های جنسی لازم برای یک هدف مشترک و ارضای نیازها و تعادل در زندگی فردی، خانوادگی و اجتماعی می دهد. برنامه های آموزش جنسی جامع می تواند در پیشگیری از اختلالات جنسی، رفتار جنسی سالم، افزایش رفتارهای بهداشتی، ایجاد بهداشت روانی، کسب هویت جنسی و برقراری سلامت خانواده مناسب مؤثر باشد (۲۵-۲۱).

در این پژوهش منظور از سلامت خانواده آنست که پس از آموزش جنسی، مشکلات خانواده از نظر مسائل جنسی در ابعاد مختلف به حداقل برسد. بر اساس بررسی پژوهشها، مطالعات و نظریههای قبلی شش فرضیه در این پژوهش تدوین و مورد آزمون قرار گرفت:

آموزش جنسی بر رفتار بهداشتی مؤثر است.

آموزش جنسی در رفتار جنسی سالم مؤثر است.

آموزش جنسی در بهداشت روانی و پیشگیری از اختلالات جنسی مؤثر است.

آموزش جنسی در سلامت خانواده مؤثر است.

آموزش جنسی در هویت یابی جنسی مؤثر است.

اثر آموزش جنسی در دانشجویان دختر و پسر متفاوت است.

روش تحقيق

در پژوهش حاضر از روش تحقیق نیمه تجربی $^{\$}$ و از نوع طرح طرح تحقیق پس آزمون با یک گروه استفاده شده است. از بین ۳۰۰ دانشجویی که تمایل و رضایت کامل به شرکت در پژوهش را داشتند، ۹۲ نفر از دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مازندران ۳۶ نفر دختر و ۵۶ نفر پسر) به شیوه نمونه گیری تصادفی طبقهای انتخاب شدند. این دانشجویان از رشته های مختلف پیراپزشکی نظیر پرستاری، مامایی، اتاق عمل، هوشبری، بهداشت، علوم آزمایشگاهی ، رادیولوژی و مدارک پزشکی بودند که دارای مقاطع تحصیلی کاردانی و کارشناسی بودند و میانگین سنی آنها بین 77-10 سال بود و اکثراً مجرد و عدهٔ قلیلی متأهل بودند. از ۹۲ دانشجوی انتخاب شده پس

§quasi-experimental

^{*} risky behaviors

[†] Baron & Byrne

[‡] Reis & Herz

از اخذ رضایت المه کتبی به ترتیب به یک گروه ۳۶ نفره خانهها و ۲ گروه ۲۸ نفره مردان تقسیم شده و هر گروه به طور جداگانه محتوی آموزش جنسی را توسط یک روانشناس و ۲ پزشک خانم و آقا (که برای مردان و زنان به طور جداگانه آموزش میدادند) در طی ۶ هفته از قرار هفته ای یک جلسه ۲ ساعته در دانشکده پرستاری و بهداشت ساری دریافت کردند و شیوه آموزش به صورت سخنرانی، فیلم آموزشی و power point بود. نمونه های پژوهش بعد از دوره آموزش جنسی به پرسشنامه و ابزار گردآوری دادهها پاسخ دادند (۲۶).

برای گردآوری اطلاعات و دادهها از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد. این پرسشنامه علاوه بر مشخصات جمعیت شناختی و فردی آزمودنیها، تاثیر آموزش جنسی بر پیشگیری از اختلالات جنسی را اندازه گیری می کند. پرسشنامه محقق ساخته بر اساس مقیاس پنج درجه ای یکرت* تدوین شده است. این پرسشنامه ۲۰ عبارت دارد که آزمودنیها با انتخاب گزینههای خیلی زیاد (نمره ۵)، زیاد (نمره ۴)، تا حدی (نمره ۳)، کم (نمره ۲) و خیلی کم (نمره ۱) دیدگاه خودشان را در مورد اثر آموزش جنسی بیان می کنند. حداکثر نمره در این پرسشنامه ۱۰۰ و حداقل نمره ۲۰ است. سؤالات ۲تا۳ پرسشنامه تأثیر آموزشهای جنسی بر رفتار بهداشتی؛ سؤالات ۸٬۷٬۴و تأثیر آموزشهای جنسی در رفتار جنسی سالم؛ سؤالات ۱۹٬۱۸٬۶٬۵ و ۲۰ تأثیر آموزش های جنسی در بهداشت روانی و پیشگیری از اختلالات جنسی؛ سؤالات ۱۶،۱۲،۱۱،۱۰ و۱۲ تأثیر آموزشهای جنسی در سلامت خانواده؛ و سؤالات ۱۴،۱۳ و۱۵ تأثیر آموزشهای جنسی در هویت یابی جنسی مناسب را اندازه گیری مى كنند. جهت تعيين اعتبار محتوا از پانل تخصصي استفاده و جهت تعیین اعتبار ملاک ^{T} ابزار از انطباق آن با اهداف آموزش جنسی استفاده شد. پایایی ‡ پرسشنامه با استفاده از روش آلفای کرونیاخ^{§ α=٠}/۸۴ محاسبه شد.

در این قسمت ابتدا هر یک از فرضیه های تحقیق بیان می شود و سپس نتایج حاصل از آزمون آن ها بررسی می گردد. فرضیه ۱- آموزش جنسی بر رفتار بهداشتی مؤثر است. جدول ۱ نتایج حاصل از آزمون فرضیه اول را نشان می دهد.

همانطور که در جدول ۱ مشاهده می شود، چون t محاسبه شده ($t=17/\cdot 19$) در سطح اطمینان ۹۹٪ ($t=17/\cdot 19$) و درجه آزادی df=9 از t جدول بحرانی (t=7/81۷) بزرگتر است. بنابراین فرضیه صفر رد و فرضیه تحقیق تأیید می شود که آموزش جنسی بر رفتار بهداشتی مؤثر است.

فرضیه ۲- آموزش جنسی در رفتار جنسی سالم مؤثر است. جدول ۱ نتایج حاصل از آزمون فرضیه دوم را نشان می دهد.

یافتههای جدول ۱ نشان می دهد، چون t محاسبه شده یافتههای جدول ۱ نشان می دهد، چون $(\alpha=1.1)$ و درجه آزادی (t=1.1/1) از t=1.1/1 از t=1.1/1 بزرگتر است، بنابراین فرضیه صفر رد و فرضیه تحقیق تأیید می شود که آموزش جنسی در رفتار جنسی سالم مؤثر است.

فرضیه ۳- آموزش جنسی در بهداشت روانی و پیشگیری از اختلالات جنسی مؤثر است. جدول ۱ نتایج حاصل از آزمون فرضیه سوم را نشان می دهد.

همانطور که در جدول ۱ مشاهده می شود، چون t محاسبه شده ($\alpha=/1$) در سطح اطمینان ۹۹٪ ($\alpha=/1$) و درجه آزادی df=۹۱ از t جدول بحرانی ($\alpha=/1$) بزرگتر است. بنابراین فرضیه صفر رد و فرضیه تحقیق تأیید می شود که آموزش جنسی در بهداشت روانی و پیشگیری از اختلالات جنسی مؤثر است.

فرضیه ۴- آموزش جنسی در سلامت خانواده مؤثر است. جدول ۱ نتایج حاصل از آزمون فرضیه چهارم را نشان می دهد.

همانطور که یافتههای جدول ۱ نشان می دهد، چون t محاسبه شده ($\alpha=0$) در سطح اطمینان ۹۹٪ ($\alpha=0$) و درجه آزادی شده ($\alpha=0$) از $\alpha=0$ از $\alpha=0$ از $\alpha=0$ از $\alpha=0$ از $\alpha=0$ بحرول بحرانی ($\alpha=0$) بزرگتر است، بنابراین فرضیه صفر رد و فرضیه تحقیق تأیید می شود که آموزش جنسی در سلامت خانواده مؤثر است.

فرضیه ۵- آموزش جنسی در هویت یابی جنسی مؤثر است. جدول ۱ نتایج حاصل از آزمون فرضیه پنجم را نشان می دهد.

ىافتە ھا

^{*} Likert

[†]content & criterion validity

[‡] reliability

[§] alpha Cronbach

سطح معنی داریP	درجه آزادی	مقدار t	خطای استاندارد	انحراف استاندارد	میانگین	تعداد	شاخص آماری
- 57° G		18/008	•/•٧١	·/۶۸۱	٣/٩٢	9.5	اول
		1./.14	•/٨١	•/YYA	٣/٨١	9,7	دوم
•/•••	٩١	۱۲/۵۵۵	٠/٠٨١	·/YYY	4/01	9,7	سوم
•		9/77+	٠/٠٨٢	٠/٧٨٣	٣/٧٩	97	چهارم
		4/129	٠/١٨٢	1/148	٣/٧۵	97	بنجن

جدول ١: خلاصه تحليل أماري اثر أموزش جنسي

همانطور که در جدول ۱ مشاهده می شود، چون t محاسبه شده ($\alpha=1/1$) در سطح اطمینان ۹۹٪ ($\alpha=1/1$) و درجه آزادی ۹۱ از t=1/1 بحرول بحرانی (t=1/1/1) بزرگتر است. بنابراین فرضیه

صفر رد و فرضیه تحقیق تأیید می شود که آموزش جنسی در هویت یابی جنسی مؤثر است.

فرضیه ۶- آموزش جنسی در دانشجویان دختر و پسر متفاوت نیست.

جدول ۲: خلاصه تحلیل آماری تفاوت اثر آموزش جنسی در دختران و پسران

سطح معنی داریP	درجه أزادي	مقدار t	خطای استاندارد	انحراف استاندارد	میانگی <i>ن</i>	تعداد	شاخص آماری گروهها
/ \		۰/۵۵۶	٠/۴٩٣٨٩	٣/۶9 <i>0</i> 94	19/1787	۵۶	پسر
•/•• ١	٦٠	•/۵۵۶	٠/۵١٢٩٩	۳/۰۷۷۹۵	19/08+8	375	دختر

یافته های جدول ۲ نشان می دهد، چون t محاسبه شده یافته های جدول ۲ نشان می دهد، چون $(\alpha = 1/2)$ در سطح اطمینان ۹۹٪ (۱٪= α) و درجه آزادی ۹۱ و α از α جدول بحرانی (۲/۶۱۷= α) کوچکتر است. بنابراین فرضیه صفر تأیید و فرضیه تحقیق رد می شود که اثر آموزش جنسی در دانشجویان دختر و پسر متفاوت نیست.

بحث

نتیجه فرضیه اول نشان داد که آموزش جنسی بر رفتار بهداشتی مؤثر است. این نتیجه با نتایج سایر محققان همخوانی دارد. پینکرتون و آبرامسون * (۲۰) در تحقیق خود نشان دادند که آموزش آموزش جنسی می تواند باعث درک و فهم بهتر افراد نسبت به مسائل جنسی شود. بارون و برن (۱۷)، ریس و هرز † (۱۸)، روسکو و کروگر † (۱۹) در مطالعات خود به این نتیجه دست یافتند که برنامه های آموزش رسمی و مناسب می تواند در جهت گیری جنسیتی افراد و بهداشت مربوط به آن نقش با اهمیت داشته باشد. نتیجه فرضیه دوم نشان

داد که آموزش جنسی در رفتار جنسی سالم مؤثر است. نتیجه این فرضیه با یافتهها و نتایج پژوهشگران دیگر همسویی دارد. کونی * (۱۳)، گیبسون و میچل ** (۱۳)، راسل و همکارانش †† (۱۱)، بهیوا و همکارانش †† (۱)، رحمانی (۵) و بارون و برن * (۱۷) در تحقیقات تحقیقات خود گزارش می کنند که برنامه های جامع آموزش جنسی و تنظیم خانواده می تواند به جهتگیری درست در رفتار جنسی سالم منجر گردد. آموزش جنسی اگر به موقع و به طور متناسب ارایه شود می تواند در کنترل انگیزه های نامناسب جنسی، ایجاد رفتار جنسی سالم، کاهش مشکلات جنسی و پیشگیری از بیماریهای منتقله جنسی نقش داشته باشد (۲۴).

نتیجه فرضیه سوم نشان داد که آموزش جنسی در بهداشت روانی و پیشگیری از اختلالات جنسی مؤثر است . مطالعات و تحقیقات دیگر نیز به نتایج مشابه دست یافته اند. یافته های مطالعات پژوهشگران دیگر نیز حاکی از آن است که آموزش جنسی نه تنها در بهداشت روانی و جنسی بلکه در بهداشت روانی و

[§] Cooney

^{**} Gibson and Mitchell

^{††} Russell et al

^{‡‡} Bhuiya et al

^{§§} Baron and byrne

⁵ Pinkerton and Abramson

Reis and Herz

[‡] Roscoe and Krugger

جلوگیری از مسایل جنسی نقش دارد. کوالم و همکارانش (۸)، گیبسون و میچل، (۴)، بی^آ(۹)، وروسکو و کروگر (۱۹) نیز در بررسی های خود به این نتیجه دست یافتند که آموزشهای جنسی جامع و رسمی و تنظیم خانواده نقش با اهمیت در پیشگیری از انحرافهای جنسی، سلامت روانی، پیشگیری از حاملگی ناخواسته و برنامه ریزی نشده، آگاهی از رفتارهای پرخطر و انتخاب روشهای پیشگیری مناسب ایفا می کند. نتیجه فرضیه چهارم نشان داد که آموزش جنسی در سلامت خانواده مؤثر است. یافته های پژوهشهای انجام شده به وسیله اسکیکدانز و همکارانش ‡ (۲۵)، جاف® (۲۳)، برایمن و همکارانش^{**} (۲۱)، حلم سرشت و دل پیشه پیشه (۲)، وندرزندن ^{††} (۱۶) و بارون و برن (۱۷) نیز با نتیجه فرضیه این تحقیق هماهنگ است. نتایج این مطالعات نیز بیان می کنند که آموزش جنسی در سلامت خانواده، کاهش خشونتهای جنسی در خانواده، جلوگیری از بیماریهای مقاربتی، نگرش مثبت نسبت به روابط جنسی، لذت جنسی، کاهش ناساز گاری در خانواده و كسب تجارب لذتبخش جنسي زوجين نقش مهمي ايفا مي كند.

نتیجه فرضیه پنجم نشان داد که آموزش جنسی در هویت یابی جنسی مؤثر است. نتیجه این فرضیه با نتایج محققان دیگر همخوان است . یافته های قبلی نشان می دهند که آموزش جنسی در کسب هویت جنسی ثابت و پایدار، یادگیری روشهای مناسب در روابط اثربخش دختر و پسر، شناخت رفتارهای متناسب با جنسیت، هویت خود و الگویابی جنسیتی مطلوب مؤثر است. برای مثال، بی (۱۵)، برایمن و همکارانش (۲۱)، جاف (۲۳)، سانتروک (۲۴)، روسکو و کروگر (۱۹)، کوالم و همکارانش (۸) و میلان و همکارانش (19) نیز در پژوهش های خود خاطرنشان می کنند که برای کسب هویت بنین در پژوهش های خود خاطرنشان از اهمیت خاصی برخوردار است. به ویژه در دوره نوجوانی و جوانی از اهمیت خاصی برخوردار است. در این دوران اگر آگاهی های جنسی افراد به درستی شکل نگیرد می تواند زمینه بروز انواع مشکلات بعدی را فراهم کند. در تحقیق می تواند زمینه بروز انواع مشکلات بعدی را فراهم کند. در تحقیق

انجام شده توسط خمسه نشان داده شده است که برای کسب نقش جنسی، هویت جنسی و ایجاد رفتار جنسی مناسب، آموزش دارای نقش اساسی است (۲۷). نتیجه فرضیه ششم نشان داد که اثر آموزش جنسی در دانشجویان دختر و پسر متفاوت نیست. نتیجه این فرضیه با تعدادی از پژوهشها همسو است، اما با برخی از یافته ها همسویی ندارد. به هر حال، گزارشها حکایت از آن دارد که چون آموزش جنسی برای همه افراد، چه زن و چه مرد، یک نیاز و ضرورت است، لذا باید یک برنامه آموزش جنسی یک الگوی جامع باشد. چنین آموزشهایی باید متناسب با جنس، سن، سطح شناخت، زمینه اجتماعی - فرهنگی و در زمان مناسب ارایه شود. فعالیت جنسی و جنسیت یک بخش مهم زندگی است. شاید در گذشته چنین رفتاری بر اساس کوشش و خطا و نه بر اساس اطلاعات و دانش درست رخ می داد. اما امروزه برای تحقق یک ازدواج موفق آموزش جنسی یک تعیین کننده مهم محسوب می شود. با گسترش بیماریهای جنسی، افزایش اختلالات جنسی، افزایش نرخ بروز بیماریهای منتقله از طریق فعالیت و روابط جنسی، بیماری ایدز و غیره، تاکید بر آموزش جنسی یک ضرورت است (۲۸).

نتيجه گيري

آموزش جنسی می تواند نقش مهمی در پیشگیری از بارداری، پیشگیری از بیماریهای منتقله جنسی، کسب هویت جنسی و رفتارهای جنسی و عملکرد اجتماعی سالم داشته باشد.

تشكر و قدرداني

بدین وسیله از همکاری مسؤولین دانشگاه علوم پزشکی مازندران و دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساری و دانشجویان محترم رشتههای مختلف علوم پزشکی شرکت کننده در پژوهش تشکر و قدردانی می شود.

^{*} Kualm et al

[†] Bee

[‡] Schichedangz et al

[§] Jaffe

^{**} Brryman et al

^{††} Vander Zanden

^{**} Millan et al

منابع:

- 1- http://www.islamawareness.net/sex/ducation.htm/
- 2- http://www.siecus.org/ pubs / fact / factoot .htm/
- 3- http://www.fhi. org/en/Rh/Pubs/Network / V17-3/ nt 1734.htm

۴– صابری لاله. بررسی نیازهای مادران به آموزش بهداشت خانواده در مراجعه کنندگان به مراکز بهداشتی.[چکیده طرحهای پژوهشی]، مازندران: دانشگاه علوم پزشکی؛ ۱۳۷۸.

۵- رحمانی شهناز. بررسی نیازهای مادران به آموزش بهداشت خانواده در مادران مراجعه کننده به مراکز بهداشتی. [چکیده طرحهای پژوهشی]، مازندران: دانشگاه علوم پزشکی، ۱۳۸۷.

۶- بربریان اکبر. جمعیت و تنظیم خانواده . تهران: نوردانش،۱۳۸۴.

۷- زنجانی حبیب الله و همکارانش. جمعیت و توسعه و بهداشت باروری. تهران:سنجری، ۱۳۷۹.

- 8- Bhuiya, A., Hanifi, S.M., Hossein, M., and Aziz, A. Effects of an AIDS awareness campaign on knowledge about AIDS in a remote rural area of Bangladesh International Quarterly of Community Health Education. 2000; 19:15-63.
- 9- Kyalem I.L., Sundet , J.M. , Rivo , K.L., Elevtsen , D.E., and Bakketeig.L.V. The effect of education on adolescent s use of condoms: applying the soloman four design . Health Education Quarterly.1996; 23(1): 34-47.
- 10- Millan .T, Valenzuela $\,$ S, Vargas , N.A. Reproductive health in adolescent students: knowledge attitudes and behavior in both sexes, in a community of Santiago. Revista Medica de Chile.1995; 123(3): 368-75.
- $11-Russell-Brown\ ,\ P\ ,\ Rice\ Jc\ ,\ Hector\ O\ ,\ et\quad al.\ The\ effect\ of\ sex\ \ education\ an\ adolescents\ in\ ST\ .\ Kitts-Nevis\ .$ Boletin\ de la oficina Sanitavia Pan Americana. 1992; 112(5): 413-24.

۱۲ - حلم سرشت ، پریوش و دل پیشه ، اسماعیل. جمیعت و تنظیم خانواده . تهران: چهر، ۱۳۷۹.

- 13- Cooney, I. Coping with sexual abuse. New york: Rosen Publishing Group.1991; 171.
- 14- Gibson, R.L., and Mitchell n, M.H. Introduction to Counseling and Guidance . by Prentice Hall International Inc. 1999; 170-171.
- 15- Bee, H. Lifespan Development . by Addison Wesley Educational Publishers Inc, 1998; 50-450.
- 16- Vander Zanden, T.W. Human Development . by Mc Graw Hill. 1997; 7-476.
- 17- Baron, R.A, and Byrne, D. Social Psychology .by Allyn and Bacon. 2004; 546-56.
- 18- Reis , J. , and Herz , E.J. An examination of young adolescent 's knowledge of and attitude toward sexuality according to perceived contraceptive responsibility. Journal of Applied Social Psychology.1989; 19 , 231-250.
- 19- Roscoe, B., and krugger, T.I. AIDS . late adolescent 's knowledge and its influence on sexual behavior . Adolescence.1990; 25: 39-48.
- 20- Pinkerton, S.D., and Abramson, P.R. Is risky sex rational? Journal of sex Research.1992; 29: 561-568.
- 21- Berryman , J.C. , Symthe , P.K., Taylor , A., Lamont , A., and Joiner R. Developmental psychology and You . by BPS Blackwell. 2002: 9-257.
- 22- Franken, R,E. Human Motivation. Wadsworth and Thomson Learning. 2002; 8-296.
- 23- Jaffe, M.L. Adolescence . by John Willy & Sons , Inc. 1998; 331-468.
- 24- Santrock, J.W. Life Span Development. by Mc Graw Hill. 1997: 61 -536.
- $25\text{-} \ Schickedanz \ , \ J.A \ , \ Schickedanz \ , \ D.I. \ , \ Foryvth, \ P.D \ and \ Forsyth \ , \ G.A. \ Understanding \ Childern \ And \ Adolescents \ . \\ by \ Allyn \ and \ Bacon. \ 2001: \ 50\text{-} \ 564.$

۲۶ حسن زاده ، رمضان. روشهای تحقیق در علوم رفتاری ، راهنمای عملی تحقیق . تهران: ساوالان، ۱۳۸۳.

۲۷− خمسه اکرم. بررسی نقش جنسیت و رفتار جنسی در خانواده: آسیبشناسی رفتار جنسی در دو گروه از دانشجویان متأهل. دومین کنگره آسیبشناسی خانواده در ایران. تهران، دانشگاه شهید بهشتی، ۱۳۸۵.

28-http://www.pregnancy - pictures - online . com/

The effect of sex education on family health on Mazandran medical university students

Gh. Mahmodi*, R. Hassanzadeh†, G.Heidari‡

Abstract

Background and Aim: In today society ,human life, in all dimensions, have been changed. marriage married life, sexual behavior, also, have been changed. Sex education can provide opportunity to learn about sex awareness and sex roles .Sex education helps youth to clarify their values ,avoid risky behaviors and improve negotiation skills. Research goals are the study of sex education effect on prevention of sexual problems ,health behavior ,sex appropriate behavior ,mental health ,family health ,and gender identity.

Materials and Methods: In this study the research method was experimental and research design was post-test with one group .Statistical sample were 92(36 female, 56 male)university students. The sampling method was stratified. To collect data a questionnaire was used the questionnaire consists of 20 items with Likert type five –scale response option (with a score rang of one to five). The questionnaire face and content validity were established using a panel of experts .A Cronbach's aloha reliability of 0/84 was obtained of the questionnaire in a pilot study with 30 students.

Results: In the present study to analyze data t-test have been used. Six hypotheses were tested. The results showed that:

- 1)Sex education have effect on health behavior (t=13/006.p<0/0001).
- 2) Sex education have effect on sex appropriate behavior (t = 10/017, p < 0/0001).
- 3)Sex education have effect on mental health and prevention of sexual problems (t=12/555,P<0/0001)
  - 4) Sex education have effect on family health (t=9/720, p<0/0001).
  - 5) Sex education have effect on appropriate gender identity (t=4/139, p<0/0001).
  - 6)Effect of sex education is different between male and female students (t=0/556,p>0/000).

Conclusion: The results of this research is consistent with other studies. For example Gibson and Mitchell(1999), Cooney (1991), Bee(1998), Berryman et.al (2002), Franken(2002), Jaff(1998), Santrock (1997), Schickedanz et al. (2001), Kvalem et al (1996), Millan st al (1995), Russell et al (1992), and Bhuiya et al (2002).

Key Words: Sex education; Prevention; Students

Ofogh-e-Danesh. GMUHS Journal. 2007; Vol. 13, No.2

^{*} Corresponding Author; Associate Professor, Islamic Azad University, Sari branch. Mazandaran, Sari, Iran Ghahraman48@yahoo.com

 $^{^\}dagger$ Associate Professor, Islamic Azad University, Sari branch. Mazandaran, Sari, Iran

[‡]Assistant Professor Islamic Azad University, Sari branch. Mazandaran, Sari, Iran